

Protocol

SCHOOLVERZUIM

VOORTGEZET ONDERWIJS

INHOUD:

1 Inleiding	1
2 Wettelijk kader	2
3 Verantwoordelijkheid scholen	5
4 Wanneer moeten scholen melden	8
5 Werkwijze leerplicht bij relatief verzuim	12
6 Bronvermelding	17

1 | INLEIDING

Schoolverzuim wordt gezien als een belangrijke indicator voor een verhoogd risico op voortijdig schoolverlaten. Verzuim is vaak een symptoom van achterliggende problematiek en kan zelfs leiden tot afglijden naar criminaliteit. Het is daarom belangrijk zo snel mogelijk te reageren op het verzuimgedrag van een leerling. Een goed systeem om absentes te registreren en een snelle, waterdichte vervolgpprocedure met duidelijk afgebakende verantwoordelijkheden zijn hiervoor noodzakelijk.

De aanpak van schoolverzuim begint bij de scholen. Zij dienen:

- een verzuimbeleid te hebben;
- een goede registratie bij te houden;
- intern een heldere procedure met daarbij horende sancties te hebben
- en er een goede meldingsdiscipline op na te houden.

Na de melding door school bij DUO is het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL Gooi en Vechtstreek) aan zet. Een goede communicatie tussen de scholen en het RBL over verzuimende leerlingen is bepalend voor het succes van de verzuimaanpak.

Met dit protocol willen we inzichtelijk maken, wat er van de scholen verwacht wordt, wat de scholen van het RBL kunnen verwachten en hoe de samenwerking is georganiseerd. Het protocol is niet vrijblijvend, maar biedt wel ruimte voor schoolspecifieke invullingen.

Met dit protocol hebben de scholen en het RBL een blauwdruk in handen voor een sluitende aanpak van schoolverzuim.

Het eerste verzuimprotocol stamt uit maart 2009. Voor u ligt de derde herziene versie. Dit protocol zal in werking treden op 1 augustus 2012.

De belangrijkste wijziging betreft de omgang met te laat komen. De acties staan nu beter in verhouding tot de maatregelen die genomen worden bij hele uren schoolverzuim.

In het protocol schoolverzuim wordt verwezen naar het ziekteverzuimprotocol. Deze is ook tijdens het schooljaar 2011/2012 ontwikkeld samen met de Jeugdgezondheidszorg en treedt 1 augustus 2012 in werking.

2 | WETTELIJK KADER

Ieder kind heeft recht op onderwijs, en tegelijk ook de plicht tot het volgen ervan. Kinderen hebben onderwijs nodig om zich te ontwikkelen, te ontplooiën, maar ook om later meer kans te hebben op werk en om goed te kunnen functioneren in de maatschappij.

Ieder kind is volledig leerplichtig vanaf de 1e schooldag van de maand na de 5e verjaardag tot aan het einde van het schooljaar waarin de jongere 16 jaar wordt. Sinds 1 augustus 2007 geldt dat de leerling verplicht is onderwijs te blijven volgen totdat hij een startkwalificatie heeft behaald of tot het moment waarop hij de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Een startkwalificatie kan ook in combinatie met het verrichten van arbeid worden behaald.

Een startkwalificatie is behaald bij een:

- Havo of vwo diploma;
- Mbo diploma niveau 2 bol of bbl.

START LEERPlicht	VOLLEDIGE LEERPlicht	KWALIFICATIEPlicht
1e schooldag van de maand na de 5e verjaardag.	tot einde schooljaar waarin de leerling 16 jaar is geworden.	- tot Havo of VWO diploma of - een Mbo-2 diploma is behaald; - of de leeftijd van 18 jaar is bereikt.

Verschillende vormen van ongeoorloofd verzuim

Op basis van de leerplichtwet zijn scholen verplicht om (vermoedelijk) ongeoorloofd verzuim te melden. Verzuim is onder te verdelen in de volgende soorten:

- Absoluut verzuim:** van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere niet ingeschreven staat bij een school of onderwijsinstelling.
- Relatief verzuim:** van relatief verzuim is sprake als een leerplichtige jongere wel op een school staat ingeschreven, maar zich onttrekt aan de regels van aanwezigheidsplicht.
- Luxe verzuim:** er is sprake van luxe verzuim als een leerplichtige jongere zonder toestemming van school wegblijft bijvoorbeeld vanwege extra vakantie of familiebezoek.

Verzuim door achterliggende problematiek

Verzuim is vaak een uitvloeisel van achterliggende problematiek. Deze vorm van relatief verzuim noemen we ook wel 'signaalverzuim'. Het verzuim wordt dan veroorzaakt door:

- leerproblemen, leerstoornissen;
- sociaal-emotionele problemen of stoornissen;
- (ernstige) gedragsproblemen of gedragsstoornissen;
- gezondheidsproblemen/onduidelijk ziekteverzuim (fysiek en psychisch/psychiatrisch);
- gezinsproblemen.

De school dient het RBL op de hoogte te stellen van verzuim veroorzaakt door (vermoedelijk) achterliggende problematiek.

Om de problematiek rond ziekteverzuim adequaat te bestrijden heeft het RBL in nauwe samenwerking met de GGD het ziekteverzuimprotocol ontwikkeld.

3 | VERANTWOORDELIJKHEID SCHOLEN

Schorsen

Een schorsing houdt in dat een leerling tijdelijk geen toegang heeft tot de school. In een dergelijk geval is er geen sprake van ongeoorloofd verzuim. Bij een schorsing van meer dan één dag is de directeur verplicht de Inspectie van het Onderwijs op de hoogte te stellen. Bovendien dient het RBL over de duur en reden van schorsing geïnformeerd te worden.

Verwijderen

Zodra een besluit tot verwijdering genomen is stuurt de directeur een kopie van de aanzegging van verwijdering naar de Inspectie van het Onderwijs en het RBL. Als de leerplichtambtenaar constateert dat een leerling door een school onrechtmatig is uitgeschreven, meldt hij dat binnen twee werkdagen aan de Inspectie van het Onderwijs.

De school signaleert als eerste vermoedelijk ongeoorloofd verzuim. Van de school wordt dan verwacht dat deze een goed verzuimbeleid voert gericht op preventie en toezicht. Bij geconstateerd verzuim is het voor de leerling en zijn omgeving van essentieel belang, dat de school snel handelt en met gepaste maatregelen de leerling weet te bewegen het verzuim te beëindigen.

Naast een goed pedagogisch klimaat valt ook de zorg voor het welzijn van de individuele leerling onder de verantwoordelijkheid van de school. Een goed georganiseerde zorgstructuur is derhalve een vereiste. Evenals een correct verzuimbeleid.

In het verzuimbeleid van de school staat op welke manier er gewerkt wordt om schoolverzuim te voorkomen, te controleren en terug te dringen. Om het verzuim effectief aan te pakken moet het verzuimbeleid ook daadwerkelijk uitgevoerd worden. De school is hier verantwoordelijk voor en kan hierop worden aangesproken.

De volgende instrumenten dragen daaraan bij:

Helder en eenduidig intern verzuimbeleid:

- schriftelijk vastgelegd;
- uitgangspunten en doelstellingen geformuleerd;
- intern beleid t.a.v. extra verlof, verplichte deelname festiviteiten/activiteiten;
- gesprekken met ouders.

Een correcte verzuimregistratie, met daarin vermeld:

- datum;
- aantal lesuren of hele dagen;
- vorm en reden van het verzuim;

- ▶ legitimiteit van het verzuim (geldige reden of niet);
- ▶ ondernomen acties/maatregelen;
- ▶ resultaat acties maatregelen.

Een goede communicatie met leerlingen, ouders en personeel:

- ▶ vermelding verzuimbeleid in schoolgids;
- ▶ bij inschrijving op school schoolregels en verzuimbeleid kenbaar maken;
- ▶ geregeld aandacht voor verzuim in schoolkrant, nieuwsbrief en dergelijke.

Leerlingen en zo nodig ouders direct aanspreken indien er sprake is van verzuim:

- ▶ leerling direct aanspreken op verzuimgedrag, eventueel interne maatregel opleggen (lik-op-stuk-beleid);
- ▶ ouders bijtijds schriftelijk op de hoogte brengen van verzuim;
- ▶ eventueel een persoonlijk gesprek aangaan met leerling en ouders/verzorgers.

Het tijdig consulteren dan wel inschakelen van het RBL:

- ▶ informeer het RBL ook als het verzuim nog binnen het wettelijke termijn valt, maar er wel problemen verwacht worden;
- ▶ informeer het RBL ook in geval van regelmatig ziekteverzuim;
- ▶ meldt ongeoorloofd verzuim conform de afspraken.

Het instellen van een zorgadviesteam:

- ▶ Het streven is om op alle scholen voor primair, voortgezet en middelbaar beroeps- onderwijs een zorgadviesteam, kortweg ZAT, van hoge kwaliteit te hebben.

Verzuimregistratie

Het is belangrijk om verzuim, inclusief te laat komen, goed te registreren. Alleen zo ontstaat er inzicht in het verzuimgedrag van een leerling en is het mogelijk om actie te ondernemen. Het bijhouden van de administratie is de verantwoordelijkheid van de

Scholen hanteren verschillende registratiewijzen. Belangrijk is dat de volgende aspecten van verzuim geregistreerd worden volgens onderstaande matrix:

REDEN AFWEZIGHEID:	REGISTREREN ALS:
Spijbelen: • betreft hele uren of dagen; • reden onbekend of niet legitiem.	Ongeoorloofd verzuim
Te laat komen: • bij aanvang van de schooldag en/of bij aanvang van andere lesuren; • reden onbekend of niet legitiem.	Ongeoorloofd verzuim; te laat
Vrije dag/vakantie zonder toestemming (= luxe verzuim).	Ongeoorloofd verzuim
Bezoek (huis)arts, specialist en dergelijke. Niet conform schoolregels gemeld.	Ongeoorloofd verzuim
Ziekte niet conform schoolregels gemeld (= ongedekt ziekteverzuim): • niet bijtijds gemeld; • niet gemeld door één van de ouders; • geen schriftelijke verklaring afgegeven.	Ongeoorloofd verzuim
Schorsing.	Schorsing
Ziekte gemeld conform schoolregels (= gedekt ziekteverzuim) • 's morgens (telefonisch) gemeld door één van de ouders; • bij hervatten onderwijs schriftelijke verklaring afgegeven.	Ziekte.
Langdurig ziekteverzuim.	Ziekte (altijd overleg RBL).
Bezoek (huis)arts, specialist e.d. Gemeld conform schoolregels.	Geoorloofd verzuim; bezoek arts.
Vrije dag/vakantie met toestemming van schooldirecteur of het RBL	Geoorloofd verzuim; extra verlof.

4 | WANNEER MOETEN SCHOLEN MELDEN

school.

Ongeoorloofd verzuim dient gemeld te worden bij het Verzuimloket DUO:

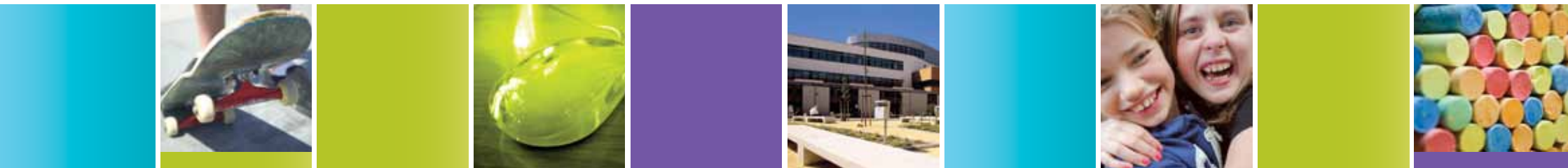
- wanneer dit 16 of meer uren les- of praktijktijd gedurende een periode van 4 opeenvolgende weken bedraagt.
- bij signaal verzuim.
- bij luxe verzuim.

Verzuim dat niet voldoet aan de wettelijke criteria dient door de school zelf afgehandeld te worden. De administratie dient zo te zijn ingericht dat verzuim snel wordt gesignaleerd. De procedures moeten op school bekend zijn, zodat gesignaleerd verzuim direct en op schoolniveau kan worden aangepakt.

Ondanks de gestelde norm voor wettelijk verzuim verdient het aanbeveling dat de school de leerplichtambtenaar in zorgwekkende situaties betreft. Het aangewezen overleg hiervoor is het zorgadviesteam (ZAT).

Het schema geeft aan wanneer en hoe het RBL een verzuimmelding wil ontvangen.

SOORT:	MELDEN:	HOE?
Absoluut verzuim	Als een leerplichtige jongere niet (meer) staat ingeschreven bij een school of onderwijsinstelling.	In- of uitschrijving direct melden bij DUO middels BRON.
Relatief verzuim	<ul style="list-style-type: none"> • bij verzuim van 16 of meer uren les- of praktijktijd gedurende een periode van 4 opeenvolgende weken; • bij signaal verzuim; • bij ≥ 12 maal te laat komen. 	Melden bij het RBL via het Verzuimloket van DUO. Tegelijkertijd zendt de school een uitdraai van de verzuimregistratie aan het RBL.
Luxe verzuim	Als een leerplichtige jongere zonder toestemming van de directeur of de leerplichtambtenaar, buiten de vastgestelde schoolvakanties verzuimt.	Op de eerste dag van verzuim middels telefonisch contact melden bij het RBL. Vervolgens, na beëindiging van het verzuim melden bij het RBL via het Verzuimloket van DUO. Tegelijkertijd zendt de school een uitdraai van de verzuimregistratie en kopieën van aanvragen, toewijzingen aan het RBL.

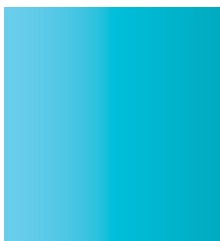

Te laat komen

Te laat komen, bij aanvang van de schooldag en/of bij aanvang van andere lesuren, is een vorm van relatief verzuim. Als de reden voor het te laat komen onbekend is of niet legitiem dient dit verzuim geregistreerd te worden als ongeoorloofd verzuim. De aanpak hiervan wordt beschreven in het schema hiernaast.

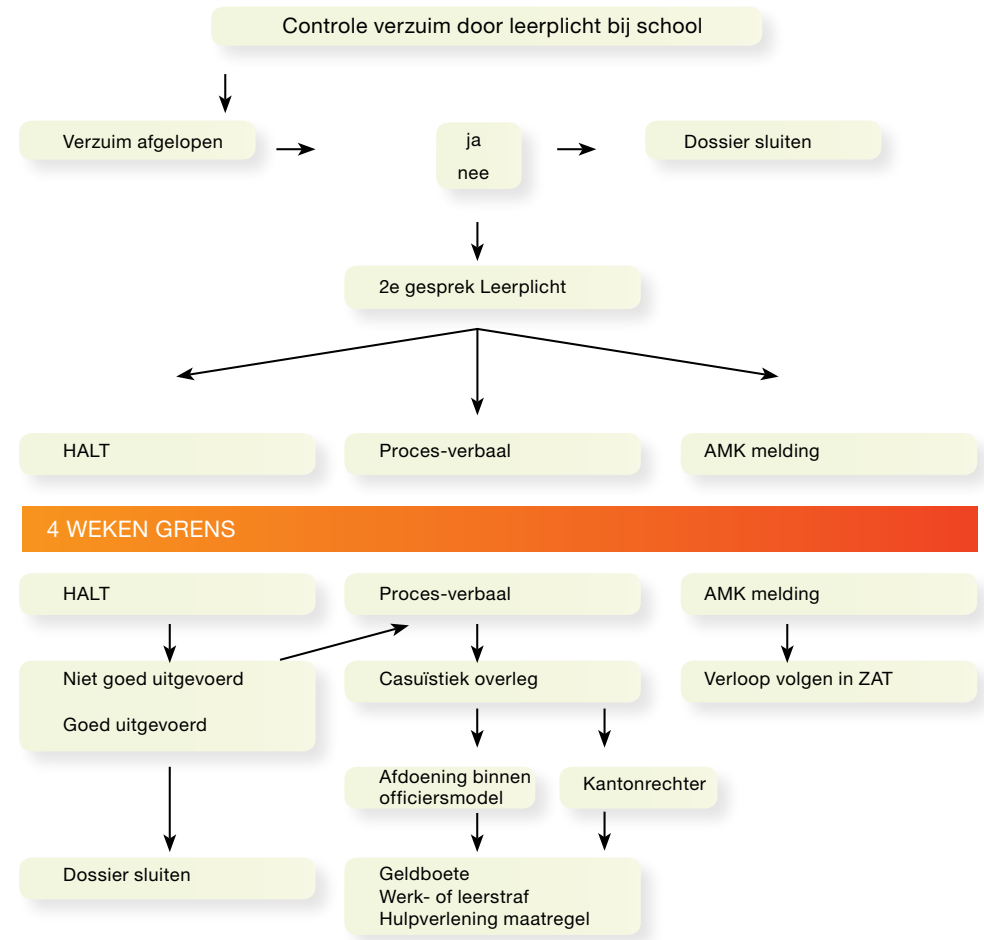
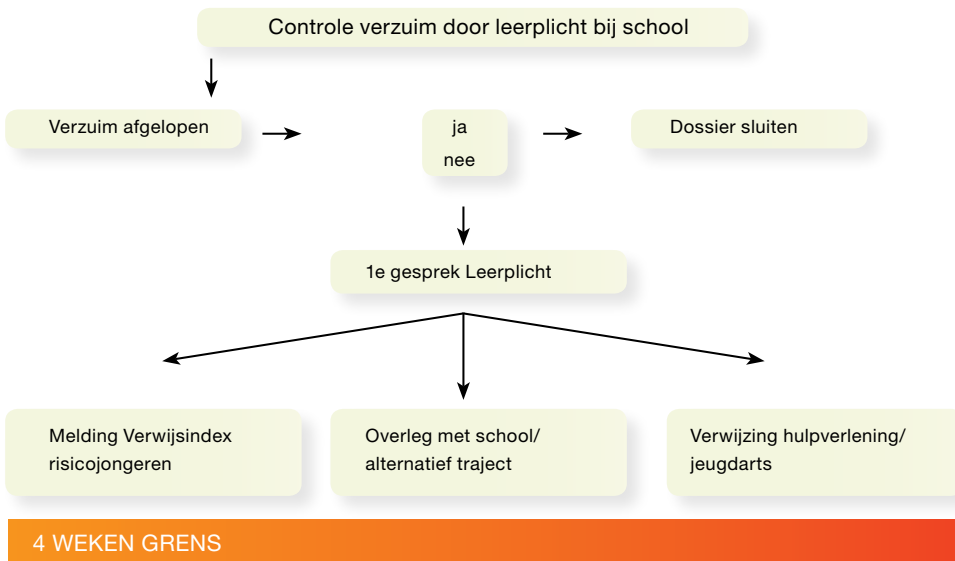
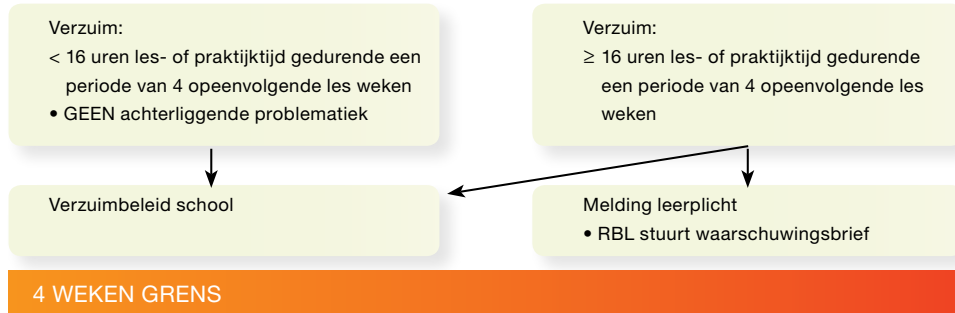
Gedurende de procedure worden de reeds gemelde keren te laat en de nieuw gemelde keren te laat bij elkaar opgeteld. Bijvoorbeeld: een leerplichtige jongere is 12 keer te laat gekomen in een aaneengesloten periode van 20 lesweken en conform dit protocol gemeld bij het RBL. Indien deze jongere nog 4 keer te laat komt zal het RBL oproepen voor een verwijzing naar Bureau HALT. Als het verzuim is afgedaan middels een verwijzing naar Bureau HALT of door het opmaken van een proces-verbaal, start een nieuwe telling van de keren te laat.

FREQUENTIE	SCHOOL	LEERPlicht
1 tot 9 keer te laat.	Sanctioneert conform eigen verzuimbeleid.	
≥ 9 keer te laat in een aaneengesloten periode van 20 lesweken:	Stuurt ouders een brief met daarin opgenomen: <ul style="list-style-type: none">• hoe vaak te laat is gekomen;• de verwijzing naar de ouderlijke verantwoordelijkheid;• de mededeling dat er melding is gedaan bij de leerplicht-ambtenaar. Stuurt een afschrift van deze brief aan het RBL.	Neemt de actie van school ter informatie op in het dossier.
≥ 12 keer te laat in een aaneengesloten periode van 20 lesweken:	Meldt de leerling bij het RBL via het Verzuimloket van DUO. Tegelijkertijd zendt de school een uitdraai van de verzuimregistratie aan het RBL.	<ul style="list-style-type: none">• Geeft een formele, schriftelijke waarschuwing.• Neemt actie op in het dossier.
≥ 16 keer te laat in een aaneengesloten periode van 20 lesweken, ondanks eerdere waarschuwing:	Meldt opnieuw bij het RBL via het Verzuimloket van DUO met de mededeling dat de leerling te laat blijft komen. Het RBL ontvangt tevens een schriftelijk, ondertekend overzicht van het gemelde verzuim.	<ul style="list-style-type: none">• Maakt HALT verwijzing op;• Maakt proces-verbaal op als de leerling niet meer voor in aanmerking komt.• Brengt de school schriftelijk op de hoogte van zijn bevindingen en de ondernomen acties.• Meldt de leerling aan bij de Verwijsindex risicojongeren.

5 | WERKWIJZE BIJ RELATIEF VERZUIM

Schematisch ziet de werkwijze van het RBL er als volgt uit:

Toelichting schema pag 16-17: De leerplichtwet stelt een grens waarbij de school een melding van verzuim moet doen. Scholen dienen bij verzuim onder deze grens dit verzuim zelf aan te pakken. De school gaat dan met de ouders van de leerling en de leerling zelf in gesprek. De intentie van dat gesprek is beëindiging van het verzuim.

Bij overschrijding van de wettelijke termijn volgt een melding door de school bij het Verzuimloket van DUO. Tegelijkertijd zendt de school een overzicht van de absenties aan het RBL. Na ontvangst van de melding verstuurt het RBL een waarschuwingsbrief naar de ouders. Daarin staat dat bij voortdurend verzuim het RBL verantwoordelijk wordt voor de afhandeling van dat verzuim. De school ontvangt een kopie van deze brief. Na uiterlijk vier weken wordt door het RBL bekeken of het verzuim is gestopt. Als dat zo is wordt het dossier gesloten.

Als blijkt dat het verzuim, na de eerste melding, niet is opgehouden, dient de school een nieuwe verzuim melding te doen bij het Verzuimloket van DUO. Tegelijkertijd zendt de school wederom een overzicht van de absenties waarop het nieuwe verzuim vermeld staat. De ouders en de leerling worden door het RBL uitgenodigd voor een gesprek. De intentie van dit gesprek is het verzuim te doen beëindigen. Tijdens het gesprek kan het RBL ouders en/of leerling naar een hulpverleningsinstantie verwijzen. Het RBL meldt aan de betrokkenen dat aanhoudend verzuim zal leiden tot een proces-verbaal. Het RBL brengt de school schriftelijk op de hoogte van zijn bevindingen.

Na het eerste gesprek doet de leerplichtambtenaar een melding in de Verwijsindex risicojongeren. Dit wordt aan de jongere en zijn ouders medegedeeld.

Na vier weken wordt door het RBL opnieuw geïnformeerd bij school of het verzuim is gestopt. Als dat zo is, wordt het dossier gesloten.

Als het verzuim niet beëindigd is, nodigt het RBL de ouders en leerling middels een aangetekende brief uit voor een hoorgesprek ten behoeve van het opmaken van een proces-verbaal.

Indien de leerling in de doelgroep voor een verwijzing naar bureau HALT valt dan wordt hem die aanbieding gedaan.

Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

- de jongere is leerplichtig of kwalificatieplichtig,
- de jongere is niet eerder voor spijbelen naar HALT verwezen,
- het spijbelgedrag is licht tot matig (maximaal 10 dagen of een week onafgebroken),
- de jongere geeft het feit toe,
- het verzuim kan de jongere verweten worden,
- het betreft geen diepgaande psychische of psychiatrische problematiek,
- de jongere en ouders stemmen toe in een HALT afdoening,

Na aanmelding wordt de leerling door bureau HALT opgeroepen. Bij weigering van de aanbieding of het niet positief afmaken van de HALT straf volgt alsnog een proces-verbaal.

Tegen de leerlingen die niet binnen de HALT criteria vallen en waar geen zwaarwegende redenen zijn om van een proces-verbaal af te zien, wordt een proces-verbaal opgemaakt. Het RBL brengt de school schriftelijk op de hoogte van het doorlopen traject en de resultaten hiervan.

6 | BRONVERMELDING

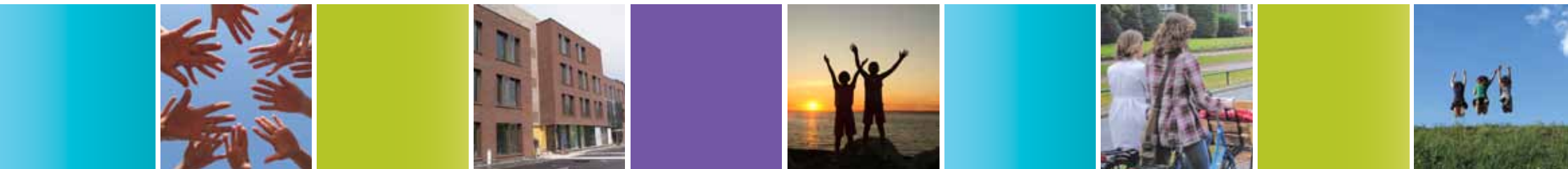
Na vier weken wordt door het RBL onderzocht of het verzuim is gestopt. Als dat zo is wordt het dossier gesloten. Als het verzuim niet beëindigd is, zal de leerling (opnieuw) besproken worden in het casuïstiek overleg en/of tijdens een interne dossierbespreking bij het RBL. Hieruit volgt een plan van handelen. Deze leerling wordt altijd besproken door het zorgadviesteam van de school.

Bij een melding van signaal verzuim zal het RBL in de meeste gevallen direct met de jongere, ouders en school in gesprek gaan. De behandeling van signaal verzuim vereist een individuele aanpak met als doel het verzuim zo snel mogelijk te beëindigen. Het RBL kan besluiten tot het doen van een AMK melding of kan aan de school vragen om een AMK melding te doen. Een AMK melding wordt gedaan bij Bureau Jeugdzorg. Het verloop van het zorgtraject wordt gevolgd door het zorgadviesteam van de school.

Gedurende de gehele procedure geldt dat als de leerling in hetzelfde schooljaar opnieuw gaat verzuimen, de procedure wordt vervolgd vanaf het moment dat deze gestaakt werd. De procedure wordt dus niet opnieuw gestart.

Bij de totstandkoming van dit verzuimprotocol is gebruik gemaakt van de informatie uit bestaande verzuimprotocollen en verzuimhandleidingen van onder andere:

- De afdeling leerplicht van de gemeente Den Haag,
- Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten, Dordrecht
- Team leerplicht/RMC van de gemeente Zwolle.

Colofon:

Protocol schoolverzuim voortgezet onderwijs is een samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg

3e herziene versie 2012
Studio Futuro, Mieke Vaas

Regionaal Bureau Leerlingzaken
Burg. de Bordesstraat 80
1404 GZ Bussum
Postbus 251
1400 AG Bussum
centraal@rbgooi.nl
www.rbgooi.nl

